

TUSSEN CRAVAT EN SERVET

Thijs van Otterloo

Iedere twee maanden vragen we iemand mee uit eten. De gast kiest een restaurant in Eindhoven of omgeving, FRITS staat er op de rekening te betalen. Saxofonist, componist en arrangeur Thijs van Otterloo kan vanwege griep de deur niet uit, maar knapt geweldig op van een Broodje Heeze.

TEKST: HETTY VAN ROOIJ ILLUSTRATIE: JEFFREY WARLICH

Hij verheugde zich er op, had hij nog eens extra laten weten, en hij vond het een enorme eer dat FRITS zich bij hem meldde. We zouden naar Bij Ons, in de Kerkstraat, 'omdat dat een van de eerste zaken is waar we gingen eten toen we net Eindhovenaren waren.'

Maar het gaat niet door. Een dag van tevoren belt hij op, met een stem die uit de diepste krochten van zijn keel komt: ziek. Niks teveel gefuifd, wel te veel en te lang gewerkt. Daar is een sluimerend griepje klaarwaker van geworden, met als gevolg dat hij in Heeze de deur niet uit kan. En dus gaat FRITS naar Heeze.

Broodjeszaak Le Pistolet in het centrum van het dorp verkoopt, inderdaad, verse pistoletjes. Helaas geen versgeperst sinaasappelsap voor de vitamientjes, maar in de vitrine wel halve liter melk. De lunch gaat mee naar de keukentafel, keurig verpakt in zakjes, en belandt er tussen peuterspeelgoed en papier. Thijs improviseert met servetjes en koffie. En, gaat het weer een beetje met de patiënt?

Hij neemt een grote hap broodje Heeze, roemt de geitenkaas en de tomaatjes, en kikkert zichtbaar een beetje op. „Lekker! Het gaat wel weer hoor. Het werd me even te veel allemaal. Naast het gewone werk moest ik vorige week de finale nog schrijven voor de nieuwe theatershow van de Kapel van de Koninklijke Luchtmacht. Dan praat je over tien minuten muziek, inclusief de hele orkestratie, met afzonderlijke partijen voor achtenveertig muzikanten en vijf zangers. De dirigent had een week van te voren vriendelijk gevraagd: het zou wel heel fijn zijn als dat er vrijdag is. Dus heb ik donderdagnacht tot zeven uur 's morgens zitten werken, steeds met de gedachte: als ik straks om negen uur op de repetitie kom, dan heb ik het bij me. Dat lukte dus niet. Toen het hele weekeinde doorgewerkt, want ik laat me natuurlijk niet kennen. Arrangeren en componeren betekent de wereld buitensluiten, heel gestructureerd werken. Ik vind het vaak moeilijk om in te schatten hoeveel tijd dat kost, het kan enorm variëren. Het stuk is nog steeds niet af, maar het komt helemaal goed hoor. Mijn lijf zei alleen dat ik even moest stoppen.”

Thijs van Otterloo is een beroepsmusicus met een conservatoriumop-

leiding die als saxofonist zijn brood verdient in de Luchtmachtkapel. Hij componeert, arrangeert, treedt op als solist, speelt in wisselende gezelschappen en is de muzikale leider van het gezelschap dat zich knipogend de 'Later als je Big Band' noemt. Met het Thijs van Otterloo Kwintet maakte hij in 2007 een cd met eigen muziek, waar hij nog steeds trots op is. Hij omschrijft zijn stijl als 'muziek met een jazz-insteek, niet zwaar op de maag, toegankelijk, speels, melodieus'. „Toen die cd uitkwam, dacht ik: 'We gaan de wereld veroveren'. Dat denk ik nog steeds hoor. Maar de dingen lopen soms toch een beetje anders.”

Hij heeft een muzikale stamboom om stil van te worden. In zijn boekenkast staan, naast elkaar, de biografie van zijn beroemde vader en de veel dikkere biografie van zijn beroemde opa. Thijs is de jongste zoon van het muzikale genie Rogier van Otterloo, wiens filmmuziek voor 'Soldaat van Oranje' in de loop der jaren zo ongeveer de status van een tweede Wilhelmus heeft gekregen. Zijn grootvader is dirigent Willem van Otterloo, ooit het paradepaard van het klassieke muzieklabel van Philips, en een begrip in de wereld van de klassieke muziek.

Natuurlijk levert die familienaam hem voordeel op, zegt Thijs, al moet je dat ook weer niet overdrijven. „Het helpt een beetje in de publiciteit, maar je moet zelf wel wat presteren. Mijn broer Bas, ook musicus, kreeg ooit een opdracht voor het schrijven van filmmuziek van producent Rob Hauer. Die leefde dus kennelijk met het idee: 'Er is nog een jonge Van Otterloo, daar ga ik weer eens even een hit mee scoren'. Zo werkt het natuurlijk niet. Maar zo gemakkelijk wordt er wel gedacht.”

Thijs was nog maar een puber, toen zijn vader op zijn 46ste aan longkanker stierf. Hij heeft sterke herinneringen. „Ik speelde nog pas heel kort saxofoon, maar ik heb met mijn vader wel muziek gemaakt. Hij heeft voor Bas en mij een bluesje geschreven, voor de B en T-Band, dat waren wij dus. Het is een heel leuk stukje, ook nu nog heel erg speelbaar, we hebben het toen met hem opgenomen. Ach, er ligt nog zó veel waar we iets mee kunnen doen... Mijn vader heeft in 1983 muziek geschreven voor de film 'De zwarte ruiter', maar die is uiteindelijk niet gebruikt.

Er bestaat geen opname van, en ook geen uitgave. Als je er over nadenkt, ligt er eigenlijk nog heel wat werk te wachten. Bas en ik zijn met z'n tweeën tot nu toe niet verder gekomen dan het samenstellen van een cd-verzamelbox, met originele opnamen van zijn werk.”

Lijk je op je vader?

Hij schenkt wat melk in en denkt na. „In mijn motoriek lijk ik zeker op hem. Dat houtherige, dat onhandige – dat heb ik ook. Mijn vader was flamboyant, heel aanwezig, heel uitgesproken en direct, en hij was voor zijn omgeving niet altijd gemakkelijk. Op het laatst van zijn leven was hij zó ziek, en ik was natuurlijk flink aan het puberen... Nee, de cirkel is niet rond. Er zijn dingen onafgemaakt gebleven, en ik denk dat dat aan mij ook wel te merken is. Het had er anders uit kunnen zien... Nou ja. Wat meer bevestiging, wat meer richtinggeving, dat zou leuk zijn geweest.”

Hij stopt even. „Laat maar zitten verder. Vlak voor zijn dood heeft hij nog wel tegen me gezegd: ‘Je bent heel muzikaal, maar van mij hoeft je de muziek niet in. Dat is een moeilijk vak waarin je altijd de beste moet zijn. Maar jij moet wel iets gaan doen waarbij je iets moet bedenken. Dat is een van de laatste herinneringen die ik aan hem heb.’”

Rogier van Otterloo was, op zijn beurt, door Willem van Otterloo ook niet verwend met vaderlijke aandacht. „Mijn vader was veertien of zo, toen zijn vader uit huis vertrok. Opa overleed in 1978, toen was ik vijf, hij zat in Australië en was intussen al twee huwelijken verder. Ik heb weinig herinnering aan hem. Maar het succes van mijn vader heeft hij nog net meegemaakt, ‘Soldaat van Oranje’ verscheen een jaar voor zijn dood. Dat was ‘iets goeds’, heeft hij gezegd. En dat schijnt het eerste compliment te zijn geweest aan het adres van zijn zoon.”

Op de pianolessenaar in de woonkamer staat een recent cadeautje: een oude 33 toeren langspeelplaat van Philips met Mozart-opnamen, gedi- rigeerd door zijn grootvader. De foto op de hoes toont het type van de larger-than-life klassiek dirigent dat ergens aan het einde van de twintigste eeuw is uitgestorven; vrouwenman, wereldburger, liefhebber van snelle auto's en dure wijn. „Willem van Otterloo was een soort godheid, dat kón toen in die tijd ook nog. Er werd enorm tegen dirigenten opge- keken en dat liet hij zich aanleunen”, zegt zijn kleinzoon. Zijn kinderen hebben natuurlijk kritiek op hem, maar ze koesteren ook nog steeds een heilig ontzag.”

In hoeverre is die enorme Van Otterloo-erfenis een belasting?

„Zowel mijn broer als ik worden ermee geconfronteerd, maar het is niet mijn verantwoordelijkheid om het werk van mijn vader voort te zetten en over het werk van mijn opa hoeft ik het niet eens te hebben. Ik maak mijn eigen muziek. Het beheren van de muzikale nalatenschap van mijn vader is op zich al een levenstaak, maar dat is meer iets voor mijn broer Bas. Als archivaris ben ik absoluut ongeschikt. Ik ben in staat om alle

BROODJESZAAK LE PISTOLET, JAN DECKERSSTRAAT 19, HEEZE

2 X BRUINE PISTOLET HEEZE, MET GEITENKAAS, KATENSPEK,	€ 8,00
TOMAAJTJES, RUCOLA EN HONING	€ 2,75
1 X PISTOLET OUDE KAAS	€ 4,00
1 X PISTOLET CARPACCIO MET TRUFFELDRESSING	€ 2,00
½ LITER MELK	€ 2,00
1 FLESJE JUS D' ORANGE	-----
TOTAAL	€ 18,75

dingen die er nog zijn te laten vergaan, of om ze op de een of andere manier te bederven.”

Het licht chaotische leven van een beroepsmuzikant lijkt ver af te staan van het bestaan van een gedisciplineerd beroeps- militair, maar Thijs van Ot-

terloo kan het prima combineren. „Ik arrangeerde al voor de Kapel van de Koninklijke Luchtmacht toen daar in 2007 de baan van saxofonist voorbij kwam. Ze zochten allereerst een beroepsmuzikant, natuurlijk. Maar als je voor een legerorkest kiest, ga je ook echt in het leger. Ik heb een militaire opleiding van vier maanden gedaan, met alles wat daarbij komt kijken, en ik ben inmiddels sergeant der 1e klasse. En ja, je krijgt als musicus ook te maken met de militaire discipline, al valt dat in het luchtmachtorkest nog wel mee hoor. Maar als we spelen bij een ceremoniële gelegenheid, of met de koningin erbij, en een paar slechte toespra- ken moeten aanhoren terwijl we staan te wachten – pas op, géén geintjes tussendoor. We staan altijd met onze neus vooraan, dan is decorum en discipline ook belangrijk. Prinsjesdag in Den Haag is vaste prik, meestal bij Paleis Noordeinde waar de koningin in de gouden koets stap. Altijd bij de Dodenherdenking op de Dam, op 4 mei. En straks op 30 april, de troonswisseling: reken maar van yes. Alle legerorkesten richting Am- sterdam, en iedereen van nul tot vierentwintig uur beschikbaar!”

De Kapel van de Koninklijke Luchtmacht repeteert op de vliegbasis Gilze-Rijen en dat is vanuit Heeze goed te doen. Maar het was vooral de baan van zijn vrouw Saskia, celliste bij Het Brabants Orkest, die hem naar Brabant bracht. „Zij zat zes dagen in de week in Eindhoven, ik moest op en neer naar Gilze-Rijen, dus we hebben een paar jaar geleden de knoop doorgemaakt en zijn uit Amersfoort naar het zuiden afgezakt. Een leuk huis in Eindhoven, in Woensel-Zuid, maar dat was niet onze plek. We konden er niet echt aarden en we wilden meer buiten, dicht- er bij de natuur. Al zoekend kwamen we voor de eerste keer in ons leven in Heeze terecht. Dit huis hebben we zo ongeveer binnen een dag gekocht, maar zonder de tussenstap in Eindhoven hadden we het vanuit Amers- foort niet kunnen verzinnen. Het verschil met Woensel is enorm.”

Het is een druk bestaan, met veel kilometers op de teller, en het Thijs van Otterloo Kwintet schiet er momenteel een beetje bij in. De Later als je Big Band repeteert elke week in de buurt van Amersfoort, de jaarlijk- se theatertoernee voert het luchtmachtorkest door het hele land, thuis scharrelt een peuterdochter, componeren en arrangeren vraagt rust en absolute concentratie. „Er zit altijd muziek in mijn hoofd, maar ik begin niet zó maar te schrijven. Daar heb ik momenteel ook geen tijd voor”, zegt hij. „Het gaat vrijwel altijd op maat, en op bestelling. Dan komt er dus zo'n vraag van ‘Wij zijn een gezelschap en we hebben iets nodig.’”

Heeft hij al iets 'op maat' geschreven voor zijn eigen duo, voor saxo- foon en cello dus?

„Nog niet, haha. Maar dat gaat absoluut komen! Er is al wel een ballade voor Saskia, maar die moet ook nog op cd...” 